

SAĞLIK BÖLÜMLERİNDE EĞİTİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDA BİLGİ VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA

AN EXAMINATION OF THE KNOWLEDGE AND OPINIONS OF UNIVERSITY STUDENTS STUDYING IN HEALTH SCIENCES DEPARTMENTS REGARDING SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES: A DESCRIPTIVE STUDY

Süreyya YİĞİTALP RENÇBER¹, Şahide AKBULUT¹

¹ Batman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman, Türkiye.

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, bir üniversitenin sağlık bölümünde okuyan öğrencilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte tasarlanan bu çalışmanın evrenini Türkiye’de bir Üniversitenin Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri MYO bölümünde öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise çalışmayı kabul eden 278 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Sosyodemografik Bilgi Formu” ile “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi” kullanılarak Google E-form aracılığıyla dijital ortamda toplandı.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerinin %55’inin kadın, %57,2’inin 21-24 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %66,5’nin daha öncesinde “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar” hakkında yetersiz düzeyde bilgiye sahip oldukları görülmüştür. “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi” verdikleri doğru yanıtların toplam puan ortalamasının 12,72±5,50 ve “doğru” yanıt ortalamasının 14,0 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi” aldıkları toplam puan ortalamaları ile okuduğu program, medeni durum, okuduğu sınıf, babalarının eğitim düzeyleri bakımından aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptandı (p< 0.05).

Sonuç: Bu çalışmada öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları ancak cinsel sağlık ve üreme sağlığına ilişkin bir bilgi arayışında olduğu ve kız öğrencilerin cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili konularda anne ile daha çok iletişimde oldukları sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Cinsel Sağlık, Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar, Üniversite Öğrencileri.

ABSTRACT

Objective: This study aimed to determine the level of knowledge about sexually transmitted diseases (STDs) among students in the health department of a university.

Materials and Methods: Designed as a descriptive cross-sectional study, the sample consisted of 278 students enrolled in the School of Health and Vocational School of Health Services at a university who agreed to participate in the study. Data were collected digitally through Google Forms using a "Sociodemographic Information Form" and a "Knowledge Test on Sexually Transmitted Diseases."

Results: Among the participants, 55% were female, and 57.2% were in the 21-24 age range. It was found that 66.5% of the students had insufficient knowledge about STDs. The average total score for correct answers on the "Knowledge Test on Sexually Transmitted Diseases" was 12.72±5.50, with an average of 14.0 correct responses. Statistically significant differences were found in students' test scores based on the program they attended, marital status, year of study, and their fathers' educational levels (p < 0.05).

Conclusion: The study revealed that students lacked sufficient knowledge about STDs but were interested in learning more about sexual and reproductive health. Female students, in particular, communicated more with their mothers on these topics.

Keywords: Sexual Health, Sexually Transmitted Diseases, University Students.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Şahide AKBULUT, Dr.Öğr.Üyesi, Batman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Batman, Türkiye. **E-mail:** sahakbulut@gmail.com

Bu makaleye atıf yapmak için / Cite this article: Yiğitalp Rençber, S., & Akbulut, Ş. (2025). Sağlık Bölümlerinde Eğitim Gören Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi ve Görüşlerinin İncelenmesi: Tanımlayıcı Bir Çalışma. *Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences*, 10(3), 247-259. <http://doi.org/10.5281/zenodo.18176842>

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), cinsel sağlığı; cinsellikle ilgili olarak fiziksel, emosyonel, mental ve sosyal açıdan tam bir iyilik hali olarak tanımlamaktadır (WHO, 2005-2006). Cinsel yolla bulaşan hastalık (CYBH), dünya çapında belirli yaş gruplarında daha sık görülmektedir. Yapılan incelemelerde, CYBH'nin en çok 20-24 yaş aralığında yaygın olduğu görülmektedir. Bu yaş döneminde sırasıyla 15-19 ve 25-29 yaş grupları izlenmektedir (Karaköse ve Aydın, 2011). DSÖ'nün 21. yüzyılda hem dünyada hem de Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden biri, "sağlıklı yaşamlar sağlamak ve her yaştan herkes için refahı teşvik etmek" açıklamasında kapsamında "2030 yılına kadar, aile planlaması, bilgilendirme ve eğitime yönelik olanlar dahil, cinsel ve üreme sağlığı hizmetlerine evrensel erişimi sağlanmak ve üreme sağlığını ulusal stratejilere ve programlara entegre etmek" ifadesine yer verilmiştir (United Nations, 2020). Sürdürülebilir sağlıklı ve kaliteli yaşamın önemli bir parçası olarak cinsel ve üreme sağlığı devam edebilmek için cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı eğitim ve koruyucu hizmetleri sağlanmasının gerekliliği belirtilmiştir. CYBH, cinsel temas ve aktivite yoluyla bulaşarak birçok farklı patojenlerin neden olduğu çeşitli klinik sendromları ve enfeksiyonları içerir. Bu patojenler bakteriler, virüsler, parazitler veya mantarlar olabilmektedir (Mark ve ark., 2015). CYBH dünyada ve ülkemizde cinsel ve üreme sağlığı üzerinde önemli bir yer tutmaktadır. CYBH küresel sağlık sorunları arasında yer almaktadır. Dünya genelinde her gün 1 milyondan fazla insanın CYBH bulaşması ve yayılım göstermesi, bu hastalıkların ne kadar yaygın ve önemli bir sorun olduğunu gösterir (WHO, 2023). Bu hastalıkların yüksek yayılma oranı, etkili korunma yöntemlerinin ve halk sağlığı önlemlerinin önemini vurgular. DSÖ verilerine göre her gün 15-49 yaş aralığındaki bireylerde 1 milyondan fazla tedavisi yapılabilen CYBH görüldüğü belirtilmektedir. Bu hastalıklarının çoğunluğunun asemptomatik olmasıdır. 2022 yılında 15-49 yaş aralığındaki yaklaşık 8 milyon yetişkinin frengiye yakalandığı, 500 milyondan fazla insanın herpes simpleks virüsü (HSV veya herpes) ile genital enfeksiyona, 1 milyon hamile kadının frengiye yakalandığı ve bunun sonucunda 390.000'den fazla olumsuz doğum sonucuna yol açtığı tahmin edilmektedir (WHO, 2024). Türkiye'de Sağlık Bakanlığı, 1985- 2018 yılları arasında doğrulama testinin pozitif olarak bildirimini yapılan 19.748 kişinin HIV ile enfekte olduğunu, 1772 kişi ise AIDS vakası görüldüğü bildirilmiştir. Bildirimi yapılan bireylerin %79.9 erkek, %20.1'i kadın olduğu belirtilmektedir (Kızılkaya Beji ve ark., 2021).

CYBH'ler, bireylerde kısırlığa, kanserlere ve hamilelik döneminde komplikasyonlara neden olabilir. Örneğin, Human Immunodeficiency Virus (HIV) ve Human Papillomavirus (HPV) gibi patojenler ciddi sağlık sorunlarına yol açabilir. HIV, bağışıklık sistemini zayıflatarak AIDS'e yol açar ve her yıl dünya genelinde ölümlere neden olur (UNAIDS, 2022). HPV ise rahim ağzı kanseri gibi ciddi kanserlere neden olabilir (Bray ve ark., 2018). CYBH'ler bireylerin toplum tarafından damgalanmasına ve sosyal yönden dışlanmasına neden olabilir, bu da hasta bireylerin tedaviye erişimini ve genel yaşam kalitesini etkileyebilir (WHO, 2023). Damgalanma, aynı zamanda bu hastalıkların farkındalığını artırma ve tedaviye erişim konusundaki engelleri daha da karmaşıktırabilir. CYBH'ler den korunma ve önleme açısından bireylerin doğru genital hijyen davranışlarına sahip olmaları, öz bakım müdahalelerini uygulamaları ve güvenli cinsel uygulamalara dikkat etmeleri önemlidir (Felix ve ark., 2020; Del Romero ve ark., 2023). Ayrıca, eğitim, düzenli sağlık taramaları ve korunma yöntemlerinin kullanımı (örneğin, kondom kullanımı) bu hastalıkların yayılmasını önlemede kritik rol oynar. CYBH'lerin kontrolü ve korunma yolları, küresel sağlık sorunları arasında öne çıkar. Etkili bir mücadele için halk sağlığı politikalarının geliştirilmesi, eğitim programlarının artırılması ve sağlık hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi gereklidir (Taşkın, 2021). Bu bağlamda, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde, özellikle gençlik dönemine yönelik, CYBH'lere karşı çok yönlü bir yaklaşımla eğitimlerin verilmesi bireysel ve toplumsal düzeyde hastalıkların yayılmasını önlemede ve sağlık etkilerini azaltılmasında kritik öneme sahiptir.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışma, Batman Üniversitesine bağlı sağlık alanında lisans ve ön lisans programında okuyan öğrencilerinin CYBH konusundaki bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini; 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Batman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ile Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 278 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın Amacı ve Türü

Araştırma Batman Üniversitesinde Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu eğitime devam eden öğrencilerin “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi”ne verdikleri doğru yanıtın sosyodemografik bilgilerle etkisini incelemek amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Çalışma, Batman’da Sağlık Hizmetleri MYO ve Sağlık Yüksekokulunda öğrenime devam eden öğrenciler ile 2021-2022 eğitim-öğretim yılında, Mart-Haziran 2022 tarih aralığında yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Tanımlayıcı ve kesitsel tipte gerçekleştirilen bu araştırmanın evrenini Sağlık Hizmetleri MYO bölümünde öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise çalışmayı kabul eden 278 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada evren, Türkiye’de bir üniversitenin Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri MYO bölümünde öğrenim devam eden ve çalışmayı kabul eden 278 öğrencinin katılımı ile tamamlanmıştır. .

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri, Google form aracılığıyla hazırlanan e-anket ve yüz yüze yapılan anket çalışması şekline iki yolla veri toplanmıştır. Araştırmaya ait anket linki, öğrencilerle paylaşıldı. E-anketin ilk bölümünde; araştırmanın amacı, anketi yanıtlamanın isteğe bağlı olduğu, tüm kişisel bilgilerin gizli tutulacağı, öğrencilerin istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri hakkında bilgi içeren bir mesaj eklendi. Anket yanıtları her öğrenci için bir yanıt ile sınırlandırıldı. Araştırma verileri; Mart-Haziran 2022 tarihleri arasında toplandı. Araştırmaya dahil edilme kriterleri; Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri MYO bölümü öğrencisi olmak, okula düzenli devam etmek ve araştırmaya katılmayı kabul etmek olarak belirlendi. Çalışmadaki veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde; frekans ve yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmadan yararlanılmıştır. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla ki-kare testi kullanılmış olup anlamlılık düzeyinde $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada, bir üniversitenin Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin katılımı ile yapılmıştır. Bu nedenle sonuçlar yalnızca bir üniversitenin sağlık bölümü öğrencileri için genellenebilir. Ayrıca, araştırma verilerinin çevrimiçi anketi kullanılarak toplanmış olması bulguları yanıltmış (bias) olabilir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce Batman Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan 2020/2 etik kurul izni ve Batman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı ile Batman Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’ndan kurumundan izni alındı. Araştırmaya katılan öğrencilerden Google E-form aracılığıyla dijital ortamda bilgilendirilmiş onam formu onaylanarak toplandı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde; %55’inin kadın, %57,2’inin 21-24 yaş aralığında ve %56,8’inin ön lisans öğrenciler olduğu belirlendi. Öğrencilerin %78,8’i şehirde yaşadığı, ayrıca %89,2’nin bekar olduğu, %84,9’çocuk sahibi olmadığı, %68,0’ın çekirdek aile de yaşadığı, %39,9’nun Gelir giderden az, %45,3 Gelir gidere eşit olduğu belirlendi. Katılımcılarının anne ve babalarının eğitim durumu incelendiğinde annelerin %84,5’nin babalarının %58,3’nün ilköğretim mezunu olduğu, “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıkları Duyma Durumu” sorgulandığında %66,5’nin daha öncesinde bu CYBH duyduğu saptandı (Tablo 1).

Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi” ne verdikleri doğru yanıtların toplam puan ortalamasının $12,72 \pm 5,50$ ’dir (Tablo 1). Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin; cinsiyet, yaş, aile tipi, daha öncesinde cinsel yolla bulaşan enfeksiyonları duyma ve duygusal birlikliklerinin olup olmama durumları ile “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi” ne verdikleri doğru yanıtların toplam puan ortalamaları bakımından aralarında

istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$, Tablo 1). Ancak öğrencilerin okuduğu program, medeni durum, okuduğu sınıf, babalarının eğitim düzeylileri değerleri bakımından aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0.05$, Tablo 1). Buna göre öğrencilerin ön lisans programında okumaları, bekâr olmaları ve çoğunlukla birinci ve ikinci sınıfta öğrenim görmeleri ve babalarının eğitim düzeyinin ilköğretim olması öğrencilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bilgi düzeyinin etkilediği tespit edildi.

Tablo.1 Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri ve Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testine Verdikleri Doğru Yanıtların Sosyodemografik Değişkenler Arasındaki İlişki

		Sayı	%	Test Statistic	p
Yaş	17-20	92	33,1	6,211	0,184
	21-24	159	57,2		
	25-28	11	4,0		
	29-31	10	3,6		
	32+	6	2,2		
Cinsiyet	Kadın	153	55,0	0,009	0,923
	Erkek	125	45,0		
Yaşadığı yer	İl	219	78,8	15,370	0,00**
	İlçe	39	14,0		
	Köy	20	7,2		
Okuduğu Program*	Ön lisans	158	56,8		0,025*
	Lisans	120	43,2		
Medeni Durum	Evli	30	10,8	18,639	0,00**
	Hayır	248	89,2		
Çocuk sayısı	Çocuk sahibi değil	236	84,9	5,865	0,118
	Bir çocuk	9	3,2		
	İki çocuk	4	1,4		
	Üç ve daha fazla çocuk	29	10,4		
Sınıf	Birinci Sınıf	78	28,1	12,911	0,005**
	İkinci Sınıf	93	33,5		
	Üçüncü Sınıf	69	24,8		
	Dördüncü Sınıf	38	13,7		
Aile tipi	Çekirdek aile	189	68,0	0,624	0,429
	Geniş aile	89	32,0		
Annelerinin Eğitim Durumu	İlköğretim	235	84,5	1,957	0,376
	Ortaöğretim	36	12,9		
	Ön lisans-Lisan	7	2,5		
Babalarının Eğitim Durumu	İlköğretim	162	58,3	10,973	0,02**
	Ortaöğretim	85	30,6		
	Ön lisans-Lisans	25	9		
Gelir Durumu	Gelir giderden az	111	39,9	0,506	0,777
	Gelir gidere eşit	126	45,3		
	Gelir giderden fazla	41	14,7		
CYBH Duyma Durumu	Evet	185	66,5	0,039	0,843
	Hayır	93	33,5		

Z=Mann Whitney U, χ^2 = Kruskal Wallis, p= istatistiksel anlamlılık düzeyi, $p < 0.05$.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi” ne verdikleri doğru yanıtların toplam puan ortalamasının $12,73 \pm 5,51$ ’dir. En yüksek 36 puan alınabilen Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testine katılımcıların “doğru” cevap sayılarının 0-29 arasında değiştiği ve “doğru” yanıt ortalamasının 14,0 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin CYBH Bilgi Testi’ne

ilişkin doğru yanıt yüzdeleri Tablo 2’te sunulmuştur. Araştırmamızda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre doğru yanıt ortalamasının daha yüksek olduğu bulundu.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların belirtisi ortadan kalktığında bir doktora gitmenize gerek yoktur”, “Cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riskini azaltabilmek için yapabileceğiniz bir şeyler vardır”, “Temiz ve titiz insanlar cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanmazlar”, “Eğer birden fazla partneriniz varsa cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanma riskiniz artar”, “Dövme ya da piercing yaptırmak her zaman güvenlidir” sorularına %80 oranından daha fazla doğru yanıt verdikleri tespit edildi. Ayrıca öğrencilerin %70 daha fazlası “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların belirtileri her zaman fark edilmeyebilir”, “Bir kez cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalandıysan aynı hastalığa tekrar yakalanmazsın”, “İlk kez cinsel ilişkide bulunduğunda cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanmazsın”, “Her zaman bir kişinin genital organına bakarak onun cinsel yolla bulaşan bir hastalığa sahip olup olmadığını söyleyebiliriz”, “Prezervatif (kondom) cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmada etkinliği yüksek bir yöntemdir”, “Herhangi bir kimse cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanabilir”, “Cinsel açıdan tek partneri olan bir kişinin cinsel yolla bulaşan hastalığa yakalanma riski daha azdır” sorularına doğru yanıt verdiği belirlendi. Öğrencilerin yalnızca %38,1’i cinsel yolla bulaşan hastalıkların tedavi edilmediğinde infertilitenin ortaya çıktığı, %33,1’nin cinsel yolla bulaşan hastalıkların vajinal doğum sırasında bebeğin görme engelli doğmasına yol açabileceği bilgisine sahipti.

Tablo 2. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testine Verilen Yanıtlar

“Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklarla ilgili Bilgi Düzeyine ilişkin ifadeler”	“Doğru Yanıt yüzdeleri”	
	Sayı	%
1. “Kapı kolundan, klozetten veya musluktan cinsel yolla bulaşan bir hastalığa veya HIV/AIDS’e yakalanabilirsin?”	139	50,0
2. “İstatistikler cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanan kişilerin büyük çoğunluğunun genç veya genç yetişkin olduğunu göstermektedir?”	156	56,5
3. “Sadece frengi ve bel soğukluğu en ciddi cinsel yolla bulaşan hastalıklar arasında yer almaktadır?”	141	50,7
4. “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların belirtileri her zaman fark edilmeyebilir?”	212	76,3
5. “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların belirtisi ortadan kalktığında bir doktora gitmenize gerek yoktur?”	235	84,5
6. “Belli bir zaman içerisinde yalnız bir cinsel yolla bulaşan hastalığa yakalanabilirsiniz?”	134	48,2
7. “Cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riskini azaltabilmek için yapabileceğiniz bir şeyler vardır?”	234	84,2
8. “Cinsel yolla bulaşan bir hastalığın tedavi edilebilmesi için 18 yaş ve üzerinde olmanız gerekir?”	170	61,2
9. “Bir kez cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalandıysan aynı hastalığa tekrar yakalanmazsın?”	199	71,6
10. “İlk kez cinsel ilişkide bulunduğunda cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanmazsın?”	211	75,9
11. “Eğer cinsel yolla bulaşan bir hastalığın tedavisini görüyorsanız cinsel ilişkide bulunduğunuz kişilerin ismini bildirmeniz gerekir?”	50	18,0
12. “Cinsel yolla bulaşan bir hastalığı tedavi ettirmeniz için ebeveynlerinizin iznine ihtiyacınız yoktur?”	134	48,2
13. “Her zaman bir kişinin genital organına bakarak onun cinsel yolla bulaşan bir hastalığa sahip olup olmadığını söyleyebiliriz?”	220	79,1
14. “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların tedavi edilmemesi kısırlığa neden olabilir?”	106	38,1
15. “Temiz ve titiz insanlar cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanmazlar?”	228	82,0
16. “Cinsel perhizi tercih eden insanlar cinsel yolla bulaşan hastalıklara kesin olarak yakalanmazlar?”	162	58,3
17. “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların bazıları kolaylıkla tedavi edilebilir?”	172	61,9

18. “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların hepsi tedavi edilip iyileştirilebilir?”	161	57,9
19. “Prezervatif (kondom) cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmada etkinliği yüksek bir yöntemdir?”	205	73,7
20. “Sadece cinsel yaşamı aktif olan yetişkinler cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanabilirler?”	169	60,8
21. “Sadece eşcinsel erkekler HIV/AIDS’e yakalanır?”	185	66,5
22. “Cinsel yolla bulaşan hastalıklar bebeğin görme engelli doğmasına neden olabilir?”	92	33,1
23. “AIDS’li bir kişiye dokunarak HIV/AIDS hastalığına yakalanabilirsiniz?”	171	61,5
24. “Herhangi bir kimse cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanabilir?”	196	70,5
25. “Cinsel açıdan tek partneri olan bir kişinin cinsel yolla bulaşan hastalığa yakalanma riski daha azdır?”	210	75,5
26. “Eğer birden fazla partneriniz varsa cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanma riskiniz artar?”	235	84,5
27. “Başka birisinin iğnesini kullanırsanız cinsel yolla bulaşan bir hastalığa yakalanabilirsiniz?”	152	54,7
28. “Dövme ya da piercing yaptırmak her zaman güvenlidir?”	227	81,7
29. “Cinsel yolla bulaşan hastalıklar sadece cinsel ilişki yolu ile geçer.”	124	44,6
30. “Herpes virüsü uçuklara neden olur?”	127	45,7
31. “Cinsel ilişkinin erken yaşlarda başlaması genital siğiller riskini arttırırken birden fazla partnerin olması kadınlarda serviks kanseri riskini arttırmaktadır?”	165	59,4
32. “Genital akıntılar kadınlar için normal bir durumdur?”	116	41,7
33. “Doğum kontrol hapları cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu etkiye sahiptir?”	138	49,6
34. “Eğer partnerinizi tanıyorsanız cinsel yolla bulaşan bir hastalığa asla yakalanmazsınız?”	190	68,3
35. “Cinsel yaşamı aktif olan kadınlar düzenli olarak doktora gitmeli ve simir testi yaptırmalıdır?”	192	69,1
36. “Eğer cinsel yolla bulaşan hastalığa bir bakteri neden olduysa bu hastalık tedavi edilemez?”	156	56,1

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre “Cinsel Sağlık -Üreme Sağlığı” na ilişkin bilgi düzeyleri incelendiğinde Tablo.3’te “Cinsel sağlık /Üreme sağlığı nedir?” sorusuna kız öğrencilerin %61,6’sı erkek öğrencilerinde %38’i “Sağlıklı Cinsellik” yanıtını verdiği tespit edildi. Öğrencilerin kız öğrencilerden %59’u erkek öğrenciler %41,0’ı toplamda 256 öğrenci “Üreme Organlarının Sağlığı” yanıtı verdikleri belirlendi. Öğrencilerin “Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili bilgi alınan kaynaklar hangileri” olduğu sorusuna kız öğrencilerin %58,7’i erkek öğrencilerin %41,3’ü toplamda 155 öğrenci “Sağlık Personeli”, kız öğrencilerin %64,7’i erkek öğrencilerin %35,3’ü toplamda 153 öğrenci “İnternet” yanıtını verdiği belirlendi. “Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili olarak anne ile konuşulan konular nelerdir?” sorusuna, kız öğrencilerin %66,9’u erkek öğrencilerin %33,1’i toplamda 148 öğrenci “Ergenlik Dönemi Sorunları” yanıtını, kızların %87,1’nin “Adet Dönemi”, kızların %61,2 erkeklerin 38,8 toplamda 134 öğrenci “Üreme Organlarının Sağlığı İle İlgili” konular hakkında konuştukları belirlendi.

“Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili sağlık kuruluşuna başvurma nedenleri nedir?” sorusuna kız öğrencilerin %58,7 erkek öğrencilerin %41,3’ü toplamda 247 öğrenci “Bilgi veya Eğitim almak” yanıtını verdiği, “İhtiyacı Olduğunda Cinsel sağlık /Üreme sağlığına ilişkin Hizmet almama nedeni?” sorusuna kız öğrencilerin %49,3’ü erkek öğrencilerin %50,7’i toplamda 75 öğrencinin “Utandığı” yanıtını verdiği, kız öğrencilerin %52,8’i erkek öğrencilerin %47,2 toplamda 106 öğrencinin “Gerek Duymadım” yanıtını verdikleri belirlendi. “Korunmasız bir ilişki sırasındaki riskler nelerdir?” sorusuna kız öğrencilerin %60,7 erkek öğrencilerin %39,3 toplamda 257 öğrencinin “Cinsel Yolla Bulaşan Diğer Hastalıklar (Gonore, Clamidy, Sfiliz, Mantar, Trikomonas)” yanıtını verdikleri, kız öğrencilerin %58,8’nin erkek öğrencilerin %41,2’nin “AIDS Bulaşma” toplamda 211 öğrenci, kız öğrencilerin %59,7’nin erkek öğrencilerin %40,3’nün “HPV Bulaşma” toplamda 201 öğrenci, kız öğrencilerin

%58,5'nin erkek öğrencilerin %41,5'nin “Gebe Kalma” toplamda 188 öğrencinin yanıt verdikleri belirlendi.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Cinsel Sağlık /Üreme Sağlığına İlişkin Bilgi Düzeyleri

		Cinsiyet					
		Kadın		Erkek			
		Sayı	%	Sayı	%	Total	
Cinsel sağlık /Üreme sağlığı Tanımı nedir?	Sağlıklı Cinsellik	159	61,6	99	38,4	258	
	Üreme Organlarının Sağlığı	151	59,0	105	41,0	256	
	Üreme Organlarını Temizliği	125	57,6	92	42,4	217	
	Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklardan Korunmak	127	62,0	78	38,0	205	
	Doğurganlığın Düzenlememesi ve Gebelikten Korunma	109	63,7	75	70,0	184	
	Cinsellik ve Üreme Sağlığına İlişkin Problemler	75	57,3	56	42,7	131	
Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili bilgi alınan kaynaklar hangileri?	Kitap Dergi, Ansiklopedi	44	63,8	25	36,2	69	
	Akran-Arkadaş	28	65,1	15	34,9	43	
	Okul-Öğretmen	40	70,2	17	29,8	57	
	Anne- Baba	14	70,0	6	30,0	20	
	TV-Radyo/Video-Kaset	8	72,7	3	27,3	11	
	Kız-Erkek Kardeş/Aile	16	80,0	4	20,0	20	
	Sağlık Personeli	91	58,7	64	41,3	155	
	İnternet	99	64,7	54	35,3	153	
Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili olarak anne ile konuşulan konular nelerdir?	Üreme Organlarının Sağlığı İle İlgili	82	61,2	52	38,8	134	
	Ergenlik Dönemi Sorunları	99	66,9	49	33,1	148	
	Adet Dönemi	122	87,1	1	12,9	140	
	Kızlık Zarı/Evliliğin İlk Gecesi	39	75,0	13	25,0	52	
	Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklarla İlgili	38	79,2	10	20,8	48	
	Pubertal Dönemine Ait Değişiklikler	33	78,6	9	21,4	42	
Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili sağlık kuruluşuna başvurma nedenleri nedir?	Bilgi veya Eğitim almak	145	58,7	102	41,3	247	
	Danışmanlık hizmeti almak	26	55,3	21	44,7	47	
	Tedaviye Yönelik hizmet almak	10	47,6	11	52,4	21	
İhtiyacı Olduğunda Cinsel sağlık /Üreme sağlığına ilişkin Hizmet almama nedeni?	Gerek Duymadım	56	52,8	50	47,2	106	
	Utandığım İçin	37	49,3	38	50,7	75	
	Gidebileceğim Yer Olmadığı İçin	50	71,4	20	28,6	70	
	Hizmeti Veren Yere Güvenmediğim İçin	13	56,5	10	43,5	23	
	Evli Olmayanlara Bu Tür Hizmetin Verilmeyeceğini Düşünüyorum	11	73,3	4	26,7	15	
	İhtiyacım Olmadı	83	62,4	50	37,6	133	
Korunmasız bir ilişki sırasındaki riskler nelerdir?	Cinsel Yolla Bulaşan Diğer Hastalıklar (Gonore, Clamidya, Sfiliz, Mantar, Trikomanas)	156	60,7	101	39,3	257	
	AIDS Bulaşma	124	58,8	87	41,2	211	
	HPV Bulaşma	120	59,7	81	40,3	201	
	Gebe Kalma	110	58,5	78	41,5	188	

TARTIŞMA

Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, küresel bir sağlık sorunudur (WHO, 2023). Bu çalışmada toplum sağlığının önemli sorunları arasında olan üreme ve cinsel sağlık sorunlarına gençlerde bilgi düzeyi

sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişki incelemiştir. CYBH'lerde en büyük risk grubunu 15-24 yaş gençler oluşturmaktadır. Çalışmamızda, katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde %57.2'sinin 21-24 yaş aralığında, %55'inin kadın, ve %56,8'inin ön lisans öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışmada öğrencilerin okuduğu program, medeni durum, okuduğu sınıf, babalarının eğitim düzeylileri değerleri bakımından aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0.05$, Tablo 2). Bir araştırmada, annelerin eğitim düzeyi arttıkça üniversite öğrencilerinin bilgi seviyesinde anlamlı bir artış gözlemlenmiştir; babanın eğitim durumu ile ise böyle bir ilişki bulunmamıştır (Akın ve özvarış,2004; Özcan ve ark.2004; Karabulutlu ve kılıç, 2011). Yalnız ve Verimer (2024) yapmış oldukları çalışmada, annenin eğitim düzeyi ile CYBH'dan korunmanın mümkün olma durumu arasında anlamlı bir ilişki belirlemiştir. Bizim çalışmamızda ise babanın eğitim düzeyi ile CYBH ilgili bilgi düzeyini etkilediği ve çalışmamızdan farklı sonuç elde ettiği görülmüştür. Bu doğrultuda araştırmamızda elde edilen sonuçların literatürden farklı olduğu göstermektedir. Çalışmamızda öğrencilerin ön lisans programında okumaları, bekâr olmaları ve çoğunlukla birinci ve ikinci sınıfta öğrenim görmeleri ve babalarının eğitim düzeyinin ilköğretim olması öğrencilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bilgi düzeyinin etkilediği tespit edildi. Çalışmada öğrencilerin anne ve babalarının eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin CYBH bilgi testine verdikleri doğru yanıtın sayısında azalış olduğu görülmektedir. Ayrıca yaş ortalaması arttıkça öğrencilerin CYBH'den bilgi testine verdikleri doğru yanıt oranında azalış gösterdiği saptanmıştır.

Yalnız ve Verimer (2024) çalışmasında, öğrencilerin anne ve babalarının eğitim seviyesi arttıkça CYBH'den korunmanın mümkün olduğunu ve yaş ortalaması arttıkça CYBH'den korunmanın mümkün olduğu söyleyen katılımcılarda azalış olduğunu savunan katılımcılarda da bir azalma tespit edilmiştir. Karasu ve arkadaşları (2017) araştırmasında, üniversite öğrencilerinin yaş ortalaması arttıkça CYBH hakkında bilgi seviyeleri ve korunma yöntemlerini bilme ve aileleriyle bu durumu paylaşabilme oranlarının arttığı belirlenmiştir. Turan ve Erdoğan (2017) ise benzer bir bulguya ulaşmıştır. Ancak, çalışmamız farklı sonuçlar ortaya koymaktadır.

Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili bilgi alınan kaynaklar hangileri? Sorusuna kızların %80.0'i Aile ve kardeşten bilgi alınabileceği, %72.7 TV, Radyo, %70 Anne-baba, %70.2 okul-öğretmen, akran-arkadaş %65.1, internet 64.7, yanıtını vermekte olup, erkeklerin bilgi kaynağı ise sağlık personeli %41.3, kitap, dergi 36.2, İnternet 35.3, akran-arkadaş 34.9 bilgi alınabileceğini ifade etmiştir. Çalışmada, kızların özellikle öncelikle bilgi kaynağı olarak sırasıyla, Aile –kardeş, TV-radyo, okul-öğretmen, akran –arkadaş iken, erkeklerin ise öncelikle sağlık personeli, kitap, dergi ve internet olarak belirtmişlerdir. Gençlerin cinsiyeti bilgi edinilen konuları etkileyebilmektedir. Çalışmamızdaki veriler, toplumumuzda yaygın olan, kadın cinselliğinin üremeyle yada çocuk doğurmayla bütünleştiği görüşüyle uyum sağlamaktadır (Özcan ver ark., 2004). Literatür çalışmalarında bilgi kaynakları üzerine yapılan araştırmalarda, Sayar ve Yazar (2021) öğrencilerin %36.4'ünün interneti, Çalışkan'ın araştırmasında ise %42.3'ünün arkadaşları ve %34.6'sının okulunu bilgi kaynağı olarak kullandığını belirtmiştir. Oğuzkaya ve arkadaşları (2010) en yüksek oranın (%52.4) okuldan elde edildiğini tespit etmiştir. Dağ ve Yaşar (2012, 2019) cinsel sağlık bilgilerin %57.1'inin TV, internet ve kitaplardan, %15.7'sinin arkadaş ve okuldan, %11.2'sinin aileden, %8.5'inin doktordan ve %7.5'inin hemşirelerden edinildiğini ifade etmiştir. Özalp ve arkadaşları (2012) CYBH bilgi kaynağının %33.8'inin gazete ve kitaplardan, %2.4'ünün danışmalardan elde edildiğini belirtmiştir. Kenya üniversitesinde yapılan bir çalışmada öğrencilerin %39.6'sı bilgiyi TV ve kitaplardan, %16.8'i öğretmenlerinden öğrenmiştir.; Demir ve ark(2014) çalışmasında, %41.3 radyo-TV, %19.0 ebeveyn, sağlık personeli, magazin dergileri,%17.2 okuldaki derslerden aldıklarını; Karabulutlu (2011) %47.6 Kitap dergi ansiklopedi, %25.8 Okul-öğretmen, %25 akran arkadaş, 16.1 TV. Radyo gibi kaynaklara başvurdıkları belirtmişlerdir. Elkin (2015) CYBH hakkındaki bilgilerini %69,6 oranında internetten edindiklerini belirtmiş. Çalışmanın sonuçları, mevcut araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada bilgi en çok kitap, gazete, dergi ve televizyondan alınırken, sağlık kuruluşları en az bilgi alınan yer olarak belirlenmiştir. Yapılan alan yazın taramalarında çıkan sonuçlar da gençlerin özellikle erkeklerin aileleri ile cinselliği konuşmaktan kaçındığı ve farklı alanlarda öncelikle arkadaş çevresini oluşturan bireylerle bilgi kaynağına ulaştıkları belirtilmektedir (Kılıç ve Nurcan 2006; Ögel ve ark. 2007; Karabulutlu ve Kılıç, 2011; Çalışkan ve ark.2015; Karasu ve ark. 2017; Çetin 2015).

Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili olarak anne ile konuşulan konuların başında kızların %87.1'i adet dönemi ve %79.2'sinin CYBH konuşulduğu, erkeklerin ise %38.8'nin üreme organlarının sağlığı ve %33.1'nin ergenlik döneminde yaşadığı sorunların konuşulduğu görülmektedir. Ancak

yapılan başka çalışmalarda; Karabulutlu ve Kılıç (2011) çalışmasında anne ile konuşamayanların oranını %49.2; Akın ve Özvarış'ın (2004) çalışmasında Hacettepe Üniversitesi'nde %56, Dicle Üniversitesi'nde %81 oranında CS/ÜS konularında anneleriyle hiç konuşmadıkları belirlenmiştir.

Katılımcıların “Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Bilgi Testi” ne verdikleri doğru yanıt yüzdesi en yüksek 36 puan alınabilen katılımcıların “doğru” cevap sayılarının 0-34 arasında değiştiği belirtilmektedir. Çalışmamızda CYBH bilgi testine verdikleri doğru yanıtların toplam puan ortalamasının $12,72 \pm 5,50$ 'dir (Tablo 2). Çalışmada katılımcıların CYBH hastalıkların bulaşma yolları ile ilgili yöneltilen bilgi ifadelerine düşük oranlarda doğru yanıt verdikleri görülmüştür. Bakır (2015) çalışmasında CYBH Bilgi Testi'nde katılımcıların “doğru” yanıt ortalamasının $16,64 \pm 7,00$ olduğu üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda orta düzeyde bilgi sahibi olduğu ve bilmedikleri konuların daha fazla olduğu çalışmada tespit edilmiştir. Alinyazın çalışmalarında çalışmamıza benzer şekilde gençlerin CYBH hakkında yetersiz bilgi düzeyine sahip oldukları belirtilmiştir (Demir ve Şahin, 2014; Karaköse ve Aydın, 2011). Eğitim kurumlarının her kademesinde Cinsel sağlık ve Üreme sağlığı ile ilgili doğru bilgilerin sunulması ve CYBH önlenmesinde, risklerin azaltılmasında ve toplum sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca ailelerin ve toplumun da bu özgürleştirici tabuları yıkarak açık iletişim kurması, gençlerin sağlıklı kararları almasında ve doğru davranışlar sergilemesinde katkısı büyüktür. Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada, lise eğitimi döneminde cinsel sağlık konusunda eğitim alanların bilgi düzeylerinin almayanlara oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Siyez ve siyez, 2009). Çalışkan (2015) yapmış olduğu çalışmada CYBH ile ilgili Bilgi Testi'ne verilen doğru cevap ortalaması $24,96 \pm 4,54$ 'tür. Siyez ve arkadaşlarının (2009) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada doğru cevap ortalaması $25,00 \pm 5,09$ bulunmuştur. Yalnız ve Verimer (2024) üniversite öğrencileri ile ilgili yapmış olduğu araştırmasında %43,2 CYBH hakkında bilgi sahibi olduğu ifade edilmiştir. Akalpler ve Eroğlu (2015) 14762 üniversite öğrencisi ile yaptıkları araştırmada, öğrencilerin %56,5'i CYBH hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir. Elkin (2015) üniversitede öğrenim gören 552 öğrenci ile yaptığı araştırmada öğrencilerden %57,4'ü ise kendini CYBH hakkında yeterli bilgi düzeyinde olmadığını bildirmiştir. Turan ve Erdoğan (2017) 481 hemşirelik bölümü öğrencilerin %60,5'i kendini CYBH hakkında yeterli bilgi seviyesinde olduğu bulunmuştur. Gençlik döneminde cinsel yaşamın aktif olması ve aynı zamanda yeterli bilgi düzeyine sahip değillerdir. Özellikle korunma yöntemleri hakkında yeterli bilgi edinilmediğinden dolayı CYBH açısından ciddi riskler taşınmaktadır (Çalışkan ve ark., 2015).

Öğrencilerin, “Cinsel sağlık /Üreme sağlığı Tanımı nedir? ” Çalışmamızda Öğrencilerin %61,6'ü cinsel sağlığı, sağlıklı cinsellik olduğunu belirtmişlerdir. Karabulutlu ve kılıç (2011) çalışmasında öğrencilerin %61,3 sağlıklı cinsellik %22,6 sı üreme organların sağlığı %22,2 olarak tanımlanmışlardır. Gençlik yılları, bireylerin cinsel davranışlarını keşfettiği ve riskli durumlarla karşılaşabileceği bir dönemdir. Bu süreçte cinsel yolla bulaşan hastalıklara (CYBH) maruz kalma riski artar. Bu nedenle, gençlerin cinsel sağlık eğitimi alması, korunma yöntemlerini öğrenmesi güvenli cinsel pratikler hakkında bilgi sahibi olmaları, hem kendi sağlıkları hem de toplum sağlığı açısından büyük önem taşır (Vakilian, 2020).

Öğrencilerin “Kapı kolundan, klozetten veya musluktan cinsel yolla bulaşan bir hastalığa veya HIV/AIDS'e yakalanabilirsin?” sorusuna doğru yanıt verme oranı %50 iken; Çalışkan ve arkadaşları (2015) %66,2'si; Siyez ve siyez (2009) % 58,2 çalışmamıza benzer oranlarda sonuç bulunduğu görülmektedir. Bakır (2015) çalışmasında %32,3 daha düşük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin “Sadece frengi ve bel soğukluğu en ciddi cinsel yolla bulaşan hastalıklar arasında yer almaktadır?” sorusuna doğru yanıt verme oranı %50,7; Bakır (2015) çalışmasında %42,9 daha düşük bir oran bulunurken diğer çalışmalarda ise Çalışkan ve arkadaşları (2015) %75,4; Siyez ve siyez (2009) %58,8 oranı bulunmuştur.

Öğrencilerin “Belli bir zaman içerisinde yalnız bir cinsel yolla bulaşan hastalığa yakalanabilirsiniz?” sorusuna doğru yanıt verme oranı %48,2 tespit edilmiştir. Bakır (2015) çalışmasında % 57,3; Çalışkan ve ark. (2015) 57,3 çalışmamızdan daha yüksek oranda doğru cevap verdikleri görülmüş ancak Siyez ve siyez (2009) %47,6 çalışması ise çalışmamıza yakın sonuç oranına sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin “Eğer cinsel yolla bulaşan bir hastalığın tedavisini görüyorsanız cinsel ilişkide bulunduğunuz kişilerin ismini bildirirseniz gerekir?” sorusuna doğru yanıt verenlerin oranı %18; Bakır (2015) çalışmasında % 56,3; Çalışkan ve arkadaşları (2015) %63,8; Siyez ve siyez (2009) %47,6

Öğrencilerin “Cinsel yolla bulaşan hastalıkların tedavi edilmemesi kısırlığa neden olabilir? ” sorusunun doğru yanıt verenlerin oranı %38.1; Bakır (2015) çalışmasında % 42.9; Çalışkan ve ark.(2015) 56.9; Siyez ve siyez (2009) %25.2 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin “Cinsel yolla bulaşan hastalıklar bebeğin görme engelli doğmasına neden olabilir? ” sorusuna doğru yanıt verenlerin oranı 33.1 olduğu görülmüştür. Bakır(2015) çalışmasında % 29.4; Çalışkan ve arkadaşları (2015) %32.3 çalışmalarında çalışmamıza yakın sonuçlar bulunduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin “Cinsel yolla bulaşan hastalıklar sadece cinsel ilişki yolu ile geçer.” sorusuna doğru yanıt verenlerin oranı 44.6; Bakır(2015) çalışmasında % 72.7; Çalışkan ve ark.(2015) 27.7; Siyez ve siyez (2009) %67.6 olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin “Genital akıntılar kadınlar için normal bir durumdur? ” sorusuna doğru yanıt verenlerin oranı %41.7 olduğu belirlenmiştir. Bakır (2015) çalışmasında % 59.2 Çalışkan ve arkadaşları (2015) Siyez ve siyez (2009) %50.9 çalışmamızdan daha yüksek sonuçlar bulmuşlardır.

Öğrencilerin “Doğum kontrol hapları cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu etkiye sahiptir?” sorusunun doğru yanıt verenlerin oranı % 49.6 olduğu tespit edilmiştir. Bakır (2015) çalışmasında % 50.1, Çalışkan ve arkadaşları (2015)% 64.6, Siyez (2009) %53.3 çalışmamızdan yüksek oranlarda doğru yanıt verdikleri görülmüştür. Bizim çalışmamızda öğrencilerin büyük çoğunluğu %73.7’si Prezervatif (kondom) CYBH’den korunma etkinliğinin yüksek olduğunu belirtilmiştir. Elkin yapmış olduğu çalışmada %48,8’nin kondom kullanımının CYBH’den en iyi korunma yöntemi olduğu bildirilmiştir. (Elkin, 2015). Öğrencilerin çoğu, tanımadıkları kişilerle cinsel ilişki sırasında kondom kullanılması gerektiğini ifade etmiştir (Akalpler, Eroğlu, 2015). Demir ve Şahin (2014)ile çalışmasında CYBH’den korunma yöntemi olarak öğrencilerin %92.5’inin; Filiz ve ark(2004) araştırmalarında ise öğrencilerin %71’inin prezervatif(kondom) yanıtını verdikleri belirtilmiştir. Öğrencilerin “Herpes virüsü uçuklara neden olur? ” sorusunun doğru yanıt verenlerin oranı %45.7 olduğu görülmüştür. Çalışkan ve arkadaşları (2015) %46.2 çalışmamıza yakın sonuç elde ederken diğer çalışmalar ise Bakır(2015) çalışmasında % 16.4; Siyez (2009) % 13.0 daha düşük sonuç bulunduğu ve çalışmamızdan farklı bulguların olduğu belirlenmiştir.

Bakır’ın araştırmasında, öğrencilerin %83,6’sının herpes virüsünün uçuklara neden olduğunu bilgisine sahip olmadığı, %70,6’sının cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların yenidoğanlarda görme bozukluğuna neden olabileceğini bilmediği, %60’ının bakteriyel cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların tedavi edilebilirliğinden emin olmadığı ve %49,7’sinin doğum kontrol haplarının cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara karşı koruma sağlayıp sağlamadığını konusunda bilgi sahibi olmadığı tespit etmiştir.

Tonkuş araştırmasında, hemşirelik öğrencilerinin Bununla birlikte AIDS ve HIV ile ilgili yöneltilen sorularda hemşirelik öğrencilerinin verdikleri doğru cevap ve yanlış cevap oranlarının birbirine olan yakınlığı (“AIDS temas yolu ile bulaşır” %58,4 oranıyla yanlış, “HIV virüsü taşıyan bir hasta ile havuza girilirse hastalık bulaşır” %51,5 oranıyla doğru, “HIV virüsü tükürük ve gözyaşı ile bulaşabilir” %55,4 oranıyla doğru) dikkat çekmektedir

Öğrencilerin “CS/ÜS ile ilgili Cinsel sağlık /Üreme sağlığı ile ilgili sağlık kuruluşuna başvurma nedenleri nedir? ” sorusuna öğrencilerin kızların 58.7’ si(145) erkeklerin ise 41.3’ü(102) Bilgi veya Eğitim almak amacıyla başvurduğu belirtilmiştir. Karabulutlu ve kılıç(2011) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %37.9’unun (n=47) hizmet aldığı, alınan hizmetin kapsamını %46.8 (n=47) ile en çok bilgilendirme/egitim olduğu tespit edilmiştir. Elkin(2015) çalışmasında öğrencilerin %73,5’inin CYBH ile ilgili eğitim almak istediği ve %56,4’ü ise CYBH ile ilgili bilgi sahibi olmayı istediklerini belirtmiştir. Demir ve Şahin (2014) yaptıkları araştırmada, öğrencilerin%71.2’sinin; Pınar ve ark. (2009) araştırmasında öğrencilerin %88.5 CYBH hakkında bilgi almak istediklerini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin “CS/ÜS ile ilgili İhtiyacı Olduğunda Cinsel sağlık /Üreme sağlığına ilişkin Hizmet almama nedeni? ” sorusuna kızların %71.4’ü(n=50) gidebileceğim yer olmadığı için erkeklerin ise %50.7’si(38) utandığım için ve kızların %73,3’ü evli olmayanlara bu tür hizmetin verilmeyeceğini düşündüğünü, erkeklerin ise %43.5(n=10) hizmeti veren yere güvenmediği için hizmet alamadıklarını ifade etmişlerdir. Karabulutlu ve kılıç(2011) çalışmalarında ise hizmet almama nedeni olarak %51.9 ile gerek duymadığını ifade etmişlerdir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin %66.5’nin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıkları duyduğunu belirtmişlerdir. Karabulutlut (2011) çalışmasında CS/ÜS %91.9’nun ile ilgili herhangi bir yer ve kişiden bilgi aldığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %73,5’i CYBH ile ilgili eğitim almak istediğini, %72,1’i ise bu hastalıkların önlenilebileceğine inanıyor. En bilinen cinsel yolla bulaşan hastalığın AIDS olduğu, ardından sifiliz, gonore ve Hepatit B, öğrencilerin %48,8’inin

okullarındaki derslerden edindikleri bilgilere dayanarak, CYBH'dan en iyi korunma yönteminin kondom olduğunu belirtmiştir (Elkin, 2015).

Öğrencilerin çalışmada "Korunmasız bir ilişki sırasındaki riskler nelerdir?" Sorusuna verdikleri yanıtlarda kızların %60.7'si(156) Cinsel Yolla Bulaşan Diğer Hastalıklar (Gonore, Clamidy, Sfiliz, Mantar, Trikomanas) hasatalığına yakalanacağını belirtmişlerdir. Erkeklerin ise 41.5'i(n=78) Gebe Kalma riskinin olacağını ifade etmişlerdir. Erkeklerin ise kızlara göre risklerden daha az haberdar oldukları görülmektedir. Karabulutlu ve Kılıç (2011) araştırmalarında, öğrencilerin %69.4'ü cinsel ilişki sırasında CYBH, %11.3'ü AIDS ve %14.5'i gebelik risklerini belirtmiştir. Yalnız ve Verimer (2024) öğrencilerin %81.5'inin CYBH arasında en çok HIV/AIDS enfeksiyonlarını bildirdiğini belirtmiştir. Akalpler ve Eroğlu çalışmalarında öğrencilerin bilgi sahibi olduğu CYBH arasında AIDS, Gonore ve Hepatit B'nin ilk üçte yer aldığını ifade ettiklerinin ve bu hastalıkların en sık korunmasız cinsel ilişki ve kan nakliyle bulaştığını ifade belirtilmiştir (Akalpler ve Eroğlu, 2015). Çalışmalarda, öğrencilerin çoğu HIV/AIDS hakkında bilgi sahibi, ancak yarısı veya daha azı gonore, sifiliz ve Hepatit B hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür (Yazganoğlu ve ark., 2012; Demir ve Şahin, 2014). Avcıkurt çalışmasında öğrencilerin AIDS ile ilgili sorulara doğru yanıt verme oranının yüksek olduğunu belirtmiştir (Avcıkurt, 2014). Sonuçlar, çalışmamızın bulgularını desteklemektedir. Son dönemlerde HIV/AIDS ile ilgili haberlerin toplumda bilinçlendirme sağladığı görülmektedir (Kaymak ve ark., 2006; Anwar ve ark., 2010). Hepatit B ve AIDS/HIV gibi hastalıkların gençler arasında insidansında artış gözlemlenmektedir. Gençlerin cinselliği aktif bir dönemde olmaları, ancak yeterli bilgi sahibi olmamaları ve korunma yöntemlerini bilmemeleri bulaşın artmasında önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir (Ünsar ve ark., 2019).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, öğrencilerin büyük çoğunluğunun CYBH hakkında yetersiz bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Bilgi kaynakları arasında en çok internet, sosyal medya ve televizyon kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bakımdan cinsel sağlık ve üreme sağlığı bilgilerine ilişkin doğru bilgilendirmenin erken dönemde yapılması ve ortaöğretimden itibaren müfredata eklenmesi önerilmektedir. Ayrıca, toplumun tüm bireylerine bilgilendirmenin sosyal medya, broşürler, afişler, kamu spotları ve dijital ortamda hazırlanan eğitici videolarla düzenli bilgilendirme yapılması, CYBH hakkında doğru bilgiyi edinme ve toplum sağlığını korumada faydalı olacağı öngörülmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar olarak, çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması olmadığını açıkça beyan ederiz.

Yazar Katkıları

Çalışmanın Tasarlanması: Ş.A., S.Y.R.; **Veri Toplanması:** Ş.A.,S.Y.R; **Veri Analizi** Ş.A.; **Makalenin Yazımı:** Ş.A., S.Y.R; **Makale Gönderimi ve Revizyonu:** Ş.A.

Finans Desteği

Bu çalışma herhangi bir resmi, ticari ya da kâr amacı gütmeyen organizasyondan fon desteği almamıştır.

KAYNAKLAR

- Akalpler Ö, Eroğlu K. (2015). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Üniversite Öğrencilerinin Sık Görülen Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlara İlişkin Bilgileri ve Cinsel Davranışları. HUEMFAD.;2(2):1-19. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/88660>
- Akın A, Özvarış ŞB (2004). Adolesanların/gençlerin cinsel ve üreme sağlığını etkileyen faktörler projesi (Özet Rapor). Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı ve DSÖ, Ankara. <https://huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/adolesan.pdf>
- Anwar M, Sulaiman SA, Ahmadi K, Khan TM. (2010). Awareness of school students on sexually transmitted infections (STIs) and their sexual behavior: a cross-sectional study conducted in Pulau Pinang, Malaysia. BMC Public Health;10:47. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20113511/>
- Bakır N, Kızılkaya Beji N. (2015) Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi; 5(3): 10-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzcesbed/article/66660>

- Bray, F., Ferlay, J., Soerjomataram, I., Siegel, R. L., Torre, L. A. ve Jemal, A. (2018). Global cancer statistics 2018: GLOBOCAN estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. CA: A cancer journal for clinicians, 68(6), 394–424. <https://doi.org/10.3322/caac.21492>
- Çalışkan T, Çevik C, Ergün S.(2015). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*. 4(1): 27-31. <https://dergipark.org.tr/en/pub/balikesirsbd/article/452261>
- Çetin C, (2015). Özel Bir Üniversitedeki Öğrencilerin Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Dağ H, Dönmez S, Şirin A, Kavlak O. (2012). Akran eğitiminin üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki bilgi düzeylerine etkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 15(1):10-7. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/article/34133>
- Del Romero, J., Moreno Guillén, S., Rodríguez-Artalejo, F. J., Ruiz-Galiana, J., Cantón, R., De Lucas Ramos, P., García-Botella, A., García-Lledó, A., Hernández-Sampelayo, T., Gómez-Pavón, J., González Del Castillo, J., Martín-Delgado, M. C., Martín Sánchez, F. J., Martínez-Sellés, M., Molero García, J. M., Gómez Castellá, J., Palomo, M., García Berrio, R., Couso González, A., ... Bouza, E. (2023). Sexually transmitted infections in Spain: Current status. *Revista espanola de quimioterapia: publicacion oficial de la Sociedad Espanola de Quimioterapia*, 36(5), 444–465. <https://doi.org/10.37201/req/038.2023>
- Demir, G., & Şahin, T. (2014). Selçuk Üniversitesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 19-24. ISSN: 2146-443X <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzcesbed/article/66618>
- Elkin, N. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusunda Bilgilerinin Araştırılması. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinsbd/article/208006>
- Felix, T. C., Araújo, L. B. D., Röder, D. V. D. D. B. ve Pedroso, R. D. S. (2020). Evaluation of vulvovaginitis and hygiene habits of women attended in primary health care units of the family. *International journal of women's health*, 12, 49-57. <https://doi.org/10.2147/IJWH.S229366>
- Karabulutlu Ö, Kılıç M. (2011). Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 14(2):39-45. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/article/34066>
- Karaköse A, Aydın S. (2011). Genç erkeklerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinin incelenmesi. *Yeni Üroloji Dergisi*; 6(1): 31-7.
- Karasu F, Göllüce A, Güvenç E, Dadük, S. (2017). Tuncel T. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgilerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*;5:1–15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inonusaglik/article/410851>
- Kaymak Y, Açıkel CH, Göçgeldi E, Güleç M, Şimşek İ (2006). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi düzeylerinin saptanması. *T Klin J Dermatol*;16:153-9. <https://dergipark.org.tr/en/pub/balikesirsbd/article/452261>
- Kılıç NH, Nurcan EK (2006). Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin sigaraya yönelik bilgi, tutum ve davranışları. *Sağlık Bilimleri Dergisi* 15(2): 85-90. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eujhs/article/552029>
- Kızılkaya Beji, N., Kaya, G., Savaşer, S. (2021). Ülkemizde kadın sağlığının öncelikli sorunları. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 105-112. Doi:10.38108/ouhcd.830833 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1413565>
- Mark H, Dhir A, Roth C. (2015). CE: Amerika Birleşik Devletleri'nde cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar: Genel bakış ve güncelleme. *Am J Nurs* ; 115(9): 34-44 <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/73/rr/rr7302a1.htm>
- Oğuzkaya M, Baykan Z. (2010). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri ve Bunu Etkileyen Faktörler, *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*; 67 (3): 127 – 133 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/thdbd/article/968186>
- Özalp S, Tanır HM, Ilgın H, Karataş A, Ilgın B. (2012). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve aile planlaması konusundaki bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Düzce Tıp Dergisi*.; 14(3): 18- 21. <https://dergipark.org.tr/en/pub/dtfd/article/611298>
- Özan S, Aras Ş, Şemin S ve ark. (2004). Dokuz Eylül Tıp Fakültesi öğrencilerinin cinsel tutum ve davranış özellikleri. *Dokuz Eylül Tıp Fakültesi Dergisi* 18(1):27-39. <https://search.trdizin.gov.tr/en/yayin/detay/44670/dokuz-eyul-universitesi-tip-fakultesi-ogrencilerinin-cinsel-tutum-ve-davranislari>
- Pınar G, Doğan N, Ökdem Ş, Öksüz E. (2009). Özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi tutum ve davranışları. *Tıp Araştırmaları Dergisi*; 7(2): 105-13

- Sayar, S., Yazar, S. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan 732 Hastalıklardan Korunmaya İlişkin Bilgi Ve Tutumlarının İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 9(2), 732-745. doi: 10.33715/inonusaglik.831799 <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.831799>
- Siyez DM, Siyez E.(2009). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklara ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Türk Üroloji Dergisi*. 35(1):4955. <https://urologyresearchandpractice.org/content/files/sayilar/18/buyuk/49-551.pdf>
- T.C. Sağlık Bakanlığı sağlık istatistikleri yılı 2018. Ankara; SAGEM. 2018(4):33. <https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/siy2018trpdf.pdf>
- Taşkın L. (2021). Üreme sistemi enfeksiyonları ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar. Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği (XVII.Baskı) (ss. 601-625). Sistem Ofset Matbaacılık. Ankara.
- United Nations (2020). Global indicator framework for the sustainable development goals and targets of the 2030 agenda for sustainable development. (09.02.2021). <https://agenda2030lac.org/estadisticas/global-indicator-framework-sdg.html>
- Ünsar, S., Yacan, L., & Yücel, İ. (2019). Üniversite Öğrencilerinin HIV/AIDS, Hepatit C, Hepatit B Enfeksiyon Hastalıkları Hakkındaki Farkındalık Düzeyleri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 8(3), 250-255. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumussagbil/article/457322>
- Vakilian K, Keramat A.(2020). Algılanan akran normları ile tutum ve öz yeterlilik arasındaki ilişki evlilik öncesi cinsel davranış. Açık halk sağlığı; 4(13): 3-6
- WHO sexually transmitted infections [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-\(stis\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis)) Erişim Tarihi: 25.09.2024.
- World Health Organization (WHO) (2023a.): Self-care interventions for sexual and reproductive health and rights to advance universal health coverage: 2023 joint statement by HRP, WHO, UNDP, UNFPA and the World Bank. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/373301/9789240081727eng.pdf?sequence=1>
- Yalnız, Z., & Verimer, T. (2024). İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda Öğrenime Başlayan Öğrencilerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Farkındalıkları. Aydın Sağlık Dergisi, 10(1), 69-85. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asder/article/1424322>
- Yazganoğlu K.D. , Özarmağan G., Tozeren A., Özgülner N (2012). Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar Hakkında Bilgi, Tutum ve Davranışları. *Türkderm-Deri Hastalıkları ve Frengi Arşivi Dergisi*. DOI: 10.4274/turkderm.31957 https://pdf.journalagent.com/turkderm/pdfs/TURKDERM_46_1_20_25.pdf